

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Gradišče št. 2.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Spominu dr. L. pl. Hasnerja.

Es hat ein Staat, welcher seine Verfassung wesentlich geändert hat, auch sein Erziehungssystem umzugestalten.
Zachariä.

Moja prva misel je bila, ko sem postal naučni minister, da se mora avstrijsko šolstvo preustrojiti, in sicer od temelja naprej. Temelj tega šolstva, naša ljudska šola, je bila najbolj potrebna reforme. Tu je bilo treba pravzaprav ustvariti šole vse ono, kar so druge države že davno imele. In pričel sem takoj delati. Moj referent v ljudskošolskih zadevah, sekcijski šef Hermann, je bil izvrsten poznavatelj ljudskega šolstva. Ker pa nisva bila — namreč jaz in Glaser — nikaka prava strokovnjaka na tem polju, je treba bilo poiskati uporabno moč, ki naj bi pomagala pri tem težavnem delu. Slučaj je pač hotel, da je sedel v tedanjem naučnem odseku mož, ki je poznal prav temeljito ne le domače, to je avstrijsko šolstvo, temveč tudi šolstvo tujih držav, mož ki je bil pravi veščak v postavoznanstvu šolstva sploh, posebno ljudskošolskega — vsega kulturnega sveta, namreč profesor na politehniku Adolf Beer. In tega moža smo povabili v svoj delokrog. Z nenavadno ljubeznijo do stvari same, smo se polotili težkega in zamotanega dela in po preteku enega leta smo sestavili zakon, ki smo ga lahko imenovali dobrega. Osemletna šolska doba, interkonfesionalno-t šole z verskim poukom in državno nadzorstvo: to so bile glavne točke tega zakona, ki so imele pač mnogo zagovornikov, a tudi mnogo nasprotnikov. Zakon je prišel v pretres ministrskega sveta. Ker je bil tedanji ministrski svet tako preobložen z delom, da ni bilo misliti, da se ves zakon, ki je obsegal 78 paragrafov predela v plenumu v pravem času, se je načrt izročil trojici, obstoječi iz mož Herbst, Brestla in mene — v pretres. Delo je šlo hitro izpod rok. V najkrajšem času smo predložili zakon v predsankcijo cesarju, ki je zakon odobril ter

dovolil, da ga predložimo državni zbornici.
Čas, ko sem zakon predložil državnemu zboru, se mi je zdel tako ugoden, da nisem prav nič obupal, da bi bil zakon zavržen, zakaj teren je bil temeljito pripravljen. In nisem se varal. Državnozborna komisija, ki je zakon pretresavala, preden je prišel pred forum državne zbornice, mi ni delala nikakih težkoč, akoravno mu je preiskala do dobra srce in obisti. Mučno in utrudljivo je bilo moje stališče, ves zakon že v tretje predelati in zagovarjati. A šlo je! Zakon je prišel pred državni zbor, ki ga je obdelal v dveh dolgih generalnih debatah. Desnica ga je obsula s pravo ploho raznih napadov. Dva dni sem poslušal govore raznih govornikov in pazljivo notiral važnejše točke, čeravno sem imel hude bolečine ravno tedaj v nogah. Slednjič sem prišel vendar do besede. V petčetrtnem govoru sem zagovarjal po svoji najboljši volji ta zakon, hvalil njegove vrline in zavračal vse napade nasprotnikov. Že med govorom sem žel navdušeno odobravanje. Ko sem pa končal, je nastalo po dvorani tako ploskanje — pridružila se je tudi galerija — kakor bi se bil svet podiral poslanci so hiteli v trumah k meni osebno mi čestitat in takega navdušenja nisem videl ne prej in ne pozneje v državni zbornici kakor oni dan. Ko se je poleg vihar navdušenja, je vstal med splošno napetostjo gornjeavstrijski poslanec dr. Riehl in predlagal, da sprejme državni zbor ves zakon „en blok“. In zgodilo se je. To mi je bilo sijajno zadoščenje, zakaj s tem dejanjem je bil sprejet zakon, obstoječ iz 78 paragrafov brez specialne debate, kjer bi bil moral opetovano poseči po besedi, a utrujen sem bil že do skrajnosti. Bil sem prost in dosegel sem sijajno zmago. Pač je moral zakon še pred gosposko zbornico. Moje stališče v tem zastopstvu ni bilo ravno lahko, a vendar tudi tako težavno ne, da bi bil obupal. Zakon je obveljal tudi tu, tako je dobil ta zakon dne 14. maja 1869 najvišjo sankcijo.

(Iz „Hasners Denkwürdigkeiten“.)

* * *

Preidem k tretji kategoriji ugovorov, namreč k onim, ki trdijo, da je zakon navdahnjen nevarnega idealizma.

Gospoda moja! Pač se niso otroci do sedaj preveč učili, menim pa tudi, da se i v prihodnosti ne bodo preveč učili. (Veselost.) Ne straši me niti to. Ideal mora imeti tako posameznik, imeti ga mora tudi postava, in vedno je dobro, stremiti po tem idealu. Ako ga ne dosežemo, se mu pač približujemo; a če mu tudi ne pridemo blizu, vendar nas to hrepenenje — ta ideal doseči ali se mu vsaj približati — krepi in s tem dosežemo mnogo, prav mnogo.

Ta zakon ima pa tudi to prednost, da se lahko postopa po raznih naših deželah, ki imajo vendar toliko različnosti, enotneje in samostojneje. Odkritosrečno izjavljam, da imam o mnenju avstrijskih narodov veliko boljše mnenje, kakor pa je mnenje onih, ki zakonu tu nasprotujejo. Prepričan sem, da ne bodo avstrijski narodi te koncesije porabljali; mogoče je, ta ideal doseči tudi z naporom. Nikakor ne smemo puške v koruzo vreči in reči: Nimamo dovolj moči, da dosežemo dobro ljudsko šolo. Ako pa nimamo dobre ljudske šole, ne postanemo nikdar močni. In v takem obupanju ne pridemo dalje. Svoje moči moramo zbrati in navdajati nas mora zavest, da je ravno ljudska šola — in tu sem popolnoma drugačnega prepričanja kakor poslanec dr. Jäger — četudi na edino odločujoč moment, vendar pa dokaz važen, odločujoč moment na gospodarskem in kulturnem polju: zakaj ljudska šola ne pespešuje le duševnega razvoja narodov, temveč jih tudi uporablja, si izboljševati svoj ekonomični položaj, da dobe moč nositi težo državnih potreb. Ljudska šola neodločilna le na bojnem polju, odločilna je tudi na polju, ki ga obdeluje kmet. (Odobranje.) Tega dejstva ne more nihče zanikati in ravno zaraditega morajo dobiti dobre šole najubožnejše dežele. (Odobranje.) Prepričan sem, da bodo te dežele storile vse, ki si bodo smatralle kakor častno zadevo, da

dobe dobro šolstvo, da si izpopolnijo to, kar imajo že druge dežele.

V tem prepričanju, da je visoka zbornica ravno takega mnenja o ljudskem šolstvu, o njeni veliki nalogi, da bo odklonila predlog, ki bi dovedel vlado v čudni položaj, da bi morala čuti očitanja, da je izdelala zakon, ki ga je javnost vendar pozdravila z navdušenjem, zrel edino le za — koš. Upam, da ne bode te vladi naložili naloge, da predloži zbornici nov zakon — v pohabljeni obliki; vlada bi tega ne smatrala ne sebi v čast, ne v dolžnost.

(Govoril 23. aprila 1869 v državni zbornici povodom glavne razprave o šol. zakonu.)

* * *

Dr. Leopold pl. Hasner se je rodil 15. marca 1818 v Pragi, bil promoviran doktorjem prava l. 1842. ter je bil uradnik v dvorni kameri in urednik lista „Prager-Zeitung“. L. 1849. je postal izredni profesor pravnega modroslovja, l. 1851. pa redni profesor narodne ekonomije. L. 1862. je bil voljen deželnim in državnim poslancem za Prago, l. 1865. je bil imenovan vseučiliškim profesorjem političkih ved. A že 5. maja l. 1867. ga je poklical vladar v gosposko zbornico in je bil od 30. decembra l. 1867. do 2. februarja leta 1870. naučni minister, a do 4. aprila 1870 je bil ministrski predsednik. L. 1869. je bil odlikovan z redom železne krone II reda, l. 1870. je postal tajni svetnik. 26. junija 1869 ga je mestni zastop dunajski imenoval častnim meščanom. Njegov zadnji govor je bil l. 1882. v gosposki zbornici, ko je branil svoj šol. zakon. Zadnja leta svojega življenja se je odtegnil popolnoma političkemu življenju ter je umrl 5. maja 1891 v Išli.

Dr. L. pl. Hasner je bil tudi jako delaven na pisateljskem polju. Navajati podrobno njegove spise bi bilo odveč.

Njegov spomin ostane zapisan z zlatimi črkami ne le v zgodovini avstrijskega šolstva sploh, ostane večno začrtan v srcih vsega naprednega avstrijskega učiteljstva. △

LISTEK.

Vojvodina Kranjska.

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom. Sestavil in narisal Fran Marolt, učitelj na III. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani. Izdaja B: Priročno učilo za učence. Cena 1 K.

Tako je naslov manjši izdaji zemljepisnih nariskov trudoljubivega tovariša Fr. Marolta, že dobro znanega po večji izdaji zemljepisnih nariskov Kranjske, ki je izšla l. 1907. in ki je namenjena kot razredno učilo.

Ta manjša izdaja je namenjena kot priročno učilo učencem 4. šolskega leta. Tovariš Marolt je s tem delom zadel v črno, zakaj s skiciranjem obravnavanega zemljepisnega učiva na šolski deski, s prehodom na večji obris, ki ga bo učitelj obesil na steno in s čigar pomočjo bo utrjeval učilo ter slednjič s prehodom na tiskani zemljevid učivo le še ni toliko

utrjeno; da bi ga učenci ne pozabili. Treba je ponavljanja tudi doma.

In prav s tem Maroltovim najnovejšim delom, ki ga je c. kr. dež. šol. svet z razpisom z dne 28. januarja 1908, št. 463, kot učilo odobril in z razpisom z dne 28. aprila 1909, št. 2430, šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom priporočil v objavo učencem — je vsem zgoraj navedenim zahtevam ustrezno. zakaj poleg priročnega zemljevida bodo imeli učenci obravnavano učivo pregledno urejeno, predmete pa vzporedno z besedilom označene na tem manjšem narisku.

Naslovna stran tega dela priča, da je tov. Marolt mislil učencem, ki se jim podajajo tudi kratke zgodovinske črtice iz domače zgodovine podpreti spomin na zgodovinsko učivo.

Zanimala bo učenca slika gradu Kamena, ki je o njem čul; radovedno bo zrl kip rimskega dostojanstvenika, ki ga je videl že v Budofinu; pogled na Blejsko jezero z otokom in gradom ga povede v našo lepo Gorenjsko, grozdje s steklenico vina ga spominja Dolenskega, ki je o njim čul toliko zanimi-

vega posebno še ob trgatvi, in slednjič ga Ribničan z rešeti spomni obrtnega trga Ribnice, suhe robe in drugih znamenitosti živahnega ribniškega ljudstva.

Tolmač zemljepisnih znamenj, ki si jih učenci izpočetka najtežje zapomnijo, je prva stran te priročne knjižice.

Mesta, trgi, vasi in kraji sploh so razvrščeni po številu prebivalcev, ne oziraje se na zgodovino. V podrobnejšo razvrstitev glede gostote prebivalstva se knjiga ne spušča, kar na tej stopnji pač tudi ne kaže.

Od notranjih strani nam nudi leva urejeno razvrščeno učivo, a desna dotični zemljepisni naris.

Ker je učivo na narisu označeno le s kraticami, obrisi niso prenapolnjeni, zato razvidni. Pa še drugo dobro je ob teh kraticah. Učenci morejo s pomočjo besedila na levi vse predmete na narisu iskati in tem načinom učivo ponavljati, kar jim vsekakor pridi.

Ugaja nam prazen prostor na desni besedila, ki ga bodo učenci za morebitne krajevne opazke in beležke s pridom tabili; ta-

kisto se nam zdi dobra uredba zemljepisnih potovanj, ki vsa vodijo v središče dežele — belo Ljubljano in ki niso imenovana, ampak označena zaporedno. Posamezne šole pa jih lahko imenujejo po svoje.

Podatki visočin gora (v okroglih številih), kratke opazke zgodovinske ali splošno-kulturne, gospodarske vsebine pri znamenitih krajih in končno dodana občila, vse to bo gotovo z zanimanjem in s pridom uporabljala radoučna deca.

Nariski so risani v enotnem merilu 1:35.000 (1 cm = 3½ km).

Doslej so učenci risali posamezne izlete v zvezke ali na liste. Na tej stopnji je pač tako risanje brez haska, zakaj od učencev na tej stopnji ni moči kaj dobrega zahtevati. — Prerisovali pa bodo učenci lahko iz te knjižice posamezne izlete v večjem merilu, kar bo utrjevalo poznavanje zemljepisnih znamenj in vadilo čitanje merila.

Izbor učiva se — izvzemši neznatnih prememb z ozirom na razno ležeče kranjske šole — naslanja doslovno na podrobni učni

Življenje, šola in narodnost.

(Konec.)

Kakor je cenitev spretna glede kritike pravnih odnošajev različnih pokrajin, tako nasprotna je npravnosti, ki ima za posledice zadovoljstvo in korist, a se teh v najmanjšem ne dotika. Zato se npravnosti ne more nikakor v tem oziru precejevati. Take ocene so tam na svojem mestu, kjer avtoritete določijo izpremembo npravnosti, to je pa za veljavo npravnosti brez pomena. Že npravnost čut narekuje vsakemu vse dolžnosti brez poudarkov na kako škodo. Iz tega sledi, da celo vprašanje koristi in blaginje preteklega časa in drugih narodov se ne da izvesti, ker mnenje mislecev je, da je sprejemnost različnih vrst radosti povsem drugačna nego je bila v onih časih in drugih pokrajinah. Položaji, ki so dandanes neznošni, niso bili za preteklost in druge narode obžalovanja vredni, ker so bili bogato odškodovani z drugačnim veseljem. Zaradi tega smo v neprestanem dvomu, niso li bili sužnji starih Grkov in Rimljanov povprek v boljšem stanu nego je delavstvo dandanes. Ravno tako bi se srednji vek zahvalil za sedanjost obrtnost, splošno vojaško dolžnost in v najnotrajne življenske razmere segajoče redarstvo delavnost današnjih držav.

Ako manjka na tak način npravnostnega merila in ako merilo, vzeto na podlagi blaginje, nasprotuje pojmu npravnosti ter je tako nezanesljivo, je gotovo jasno, da ni doba ni pokrajina pooblaščenca soditi glede npravnosti in prava drugih dob in pokrajin. Tu odpade vsaka sodba glede primerjanja v tem oziru. Na tak način preidemo do napredka v npravnosti.

Npravnost je zaradi napredka vede in moči človeka nad naravo predvsem v vedni izpremembi, vendar pa sama ostane na isti stopnji veljave. V vsakem slučaju nosi napredek pogoje npravnosti in odgovarja pri natančni preiskavi večinoma tudi blaginji in splošni koristi kakor najnovije za svoj čas. Zato je v zmoti oni, ki govori o določbi človeštva in meni, da se bliža, četudi polagoma, vendarle temu smotru.

Kakor se ne da utemeljiti za gibanje v naravi smotrenega opazovanja in dokazati smer za njeno razvijanje, tako malo se da storiti pri npravnosti. Povsem pa je odvisna npravnost od naravnega, četudi je eno in drugo podvrženo isti usodi. — Zato je ovrženo mnenje, da ima vsak posameznik svojo določbo. Kar pogrešamo pri celokupnosti, to gotovo ne obstoji tudi pri posamezniku. Poedinec ima živeti glede npravnosti času in kraju primerno. V ostalem pa določa zadovoljnost in preudarnost svoje delovanje, ki se mu mora podvreči poedinec v soglasju s svojim narodom. V taki šoli se da dosti narediti za novodobno šolo.

K štiridesetletnici akademičnega društva „Slovenija“.

Dne 26. majnika poteče 40 let, odkar so osnovali mladi in navdušeni slovenski vseučilišniki na Dunaju akademično društvo „Slovenija“.

Lahko se reče brez pretiranja, da je „Slovenija“ v dolgi dobi svojega obstoja v marsičem pomogla slovenskemu narodu do relativno visoke kulturne stopnje, ki jo zavzema danes. Saj so izšli iz njenih vrst možje, ki jih po pravici štejemo med prave narodne prvoborce, odlični književniki in politiki, izborni učitelji in vodniki ljudstva, ki so si postavili krasno nalogo, da pomorejo svojemu narodu do prihodnosti, jasne in lepe, kakršno zasluži. Novejša povestnica slovenskega naroda je glasna priča, kolikega pomena so društva za narodni procvit. Ves napredek na polju ljudske prosvete izvira iz skupnega društvenega delovanja, društva so žarišča, ki sipljejo iz sebe žarke, omike in narodne zavesti, da prodira v najnižje, najskrajnejše narodove sloje.

In „Slovenija“ se je ves čas svojega delovanja in nehanja držala te lepe svoje naloge in ni pozabila nikdar, da mora roditi iz sebe mlade sile, ki naj ponese moč in življenje v ljudstvo in ga vedejo po strmi poti do napredka in blaginje. Pač so vladali v društvu v posameznih dobah ljuti viharji in trdi boji, pač je tudi ob njegove stene pljusalo razburkano valovje političnega vrvenja, kot bučeč odmev iz domovine, a krepka stavba je kljubovala vsem vihram in stoji še danes in gleda na sadove, ki so dozoreli v oskrbi mož, izšedših iz njene srede. Bili so časi, ko so se člani trumoma cepili od svojega društva in so si ustanavljali lastna ognjišča; a „Slovenija“ je prebolela krize in se je okrepila, posebno od one dobe, odkar obstoja njeno glavno delovanje na izvenpolitiškem, kulturnem polju. Že danes se vidijo dobri posledki tega njenega delovanja in pač menda ni črnogledca, ki bi mogel tajiti eminentno važnost in najbolj primerno smer njenega današnjega programa.

Na ustanovni dan, t. j. 26. maja, bo praznovala „Slovenija“ na Dunaju svoj jubilej. V ta namen vabimo že danes vse prijatelje društva, naj se udeležijo slavlja v kar največjem številu. Natančnejše date se bodo pravočasno razglasila po slovenskih listih.

Za odbor:

Anton Sovre, Ant. Debeljak,
t. č. predsednik. t. č. tajnik.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca aprila: K 72.709:20.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znakov se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Srednješolski vestnik.

**** Izprašani profesorski kandidati,** ki žele dobiti mesta na drž. srednjih šolah na Kranjskem ali na učiteljskih v Ljubljani, naj vložijo prošnje do 1. mal. srpana pri dež. šol. svetu v Ljubljani.

**** Prispevki za šolske knjižnice drž. in zasebnih srednjih šol.** Deželni šolski svet kranjski je dovolil na predlog profesorjev I. drž. gimnazije pobirati pri prihodnjem vpisovanju učencev v ta zavod prispevek za šolsko knjižnico po 1 krono. Tudi je priporočal deželni šol. svet drugim zavodom, da bi kazalo uvesti splošno pobiranje tega prispevka. — Ta novi davek se nam ne zdi umesten. Za knjižnice na skrbi država, ne pa učenci sami.

**** Koprski učiteljski 4. letnika** so napravili dne 13., 14., 15. in 16. t. m. majski in poljedelski izlet na Vrhniko, v Ljubljano, Kamnik in Škofjo Loko.

**** V hrvaški gimnaziji v Pazinu** je letos 51 slovenskih dijakov, t. j. petina vseh obiskovalcev.

**** Za dovršene srednješolce.** Pri računskem oddelku finančnega dež. ravnateljstva v Gradcu sprejemajo praktikante z začetno nagrado po 600 K, ki se zviša v treh letih na 1200 K.

Ljudska šola na kmetih.

(Dalje.)

II. leto.

Ura	Tvarina	Dispozicija za		Učila
		teoretični pouk	praktični pouk	
1	Živinoreja.	Živci, kosti, prebavljanje, dihanje in kroženje krvi.	—	Kmetijske table.
2	Isto.	Krma, voda, zrak, toplota, snaga, osobito snaga na koži.	—	—
3	Isto.	Priprava krme. Podajanje soli in klajnega apna.	Ogledovanje raznih strojev za rezanje krme.	—
4	Isto.	Hlevi. Prva pomoč pri nezgodah. Trokar. Puščanje krvi.	Ogledovanje hleva pri vzornih kmetijah.	Trokar.
5	Travniki.	Izboljšanje. Košnje, sušenje in sprava krme.	Ogledovanje strojev za košnje in grabljenje.	—
6	Kletarstvo.	Čas in način trgatve; vpliv vremena na trgatve. Rebljanje in maščenje grozdja.	Ogledovanje pri večjih posestnikih, kako se reblja in masti grozdje.	Kmetijske table.
7	Isto.	Stiskalnica. Poraba tropin.	Ogledovanje stiskalnic pri večjih posestnikih ali zadržanih.	Slike o stiskalnicah.
8	Isto.	Snaženje vinske posode. Novi sodi, plesnivi sodi, cikasti sodi, zažveplani sodi.	Ogledovanje pri zadržanih kako se sodovi snažijo s paro.	—
9	Isto.	Hranjenje sodov. Mazanje sodov.	—	—
10	Isto.	Kipenje mošta. Kvasne glive in bakterije.	—	Kipelne vehe.
11	Isto.	Naprava belega vina. Burno kipenje. Počasno kipenje. Razlika kipenja po starem in francoskem načinu.	—	—
12	Isto.	Naprava črnega vina. Pretakanje vina. Čas in način pretakanja. Drugo in nadaljno pretakanje.	—	Kmetijske table.
13	Isto.	Čiščenje vina. Precejanje vina in filtriranje vina. Razloček med alkoholom in ogljikovo kislino. Vpliv alkohola in ogl. kisline na člov. organizem.	Ogledovanje pri zadržanih kako se vino filtruje.	—
14	Isto.	Vinske bolezni: kan, cikanje vina, grenko vino, zavrelca.	—	—
15	Isto.	Vinske napake. Plesnivo vino, počrnenje vina, rjavo vino, duh po žveplu, duh po sodu, duh po drožah.	—	—
16	Isto.	Klet. Kakšna naj bo! Kipelnost in vinska klet. Zračenje in snaženje kleti. Vinski zakon.	Ogledovanje kleti pri boljših posestnikih, oziroma zadržanih.	Kmetijske table.
17	Sadjarstvo.	Splošne opombe o sadjarstvu. Drevesnica. Vzgoja divjakov iz semena, vzgoja podlog s potaknenci.	Praktično se na vrtu izvaja.	—
18	Isto.	Zasajanje drevesnice. Zimsko ročno cepljenje. Izvršitev saditve. Oskrbovanje drevesnice v prvem letu.	Praktično se na vrtu izvaja. Priprava smole.	Orodje za požlahtovanje dreves.
19	Isto.	Okulovanje. Oskrbovanje drevesnice v drugem letu.	Praktično se na vrtu izvaja.	Isto.
20	Isto.	Oskrbovanje drevesnice v tretjem in četrtem letu. Vzgojevanje krone. Razno cepljenje.	Isto.	Isto.
21	Isto.	Oskrbovanje drevesnice v petem letu.	Isto.	—
22	Isto.	Vzgoja visokodebelnega, peškatega, koščičatega in jezicatega drevja.	Isto.	—
23	Isto.	Saditev drevja na stalno mesto. Obrezovanje visokodebelnega drevja. Obrezovanje prtilčnega drevja.	Isto.	—
24	Isto.	Sadjarstvu škodljive in koristne živali.	—	Prirodnoznanstvene slike, koristnih in škodljivih živali.
25	Isto.	Dež. zakon z dne 17. junija 1870, št. 20, o varstvu ptičev. Dež. zakon z dne 17. junija 1870, št. 21, o varstvu zemelj pridelkov proti škodi gosenic, hroščev in drugega škodljivega mrčesa.	—	—

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

načrt, ki ga je c. kr. dež. šol. svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, odobrila in ki velja kot normativ domoznanskemu pouku v četrtem šolskem letu slovenskih ljudskih šol. — Prepričani pa smo, da bodo tudi meščanske šole to Maroltovo delo s pridom rabile.

Tisk je ličen, vnanja oprema lepa, obrisi pa so izvršeni v štirih barvah, kar provzročajo ceno 1 K.

Pogrešamo pa v tej izdaji zemljevidov Gorenjskega, Dolenjskega in Notranjskega po završenih dotičnih potovanjih. Takisto bi bilo dobro na koncu priložiti zemljevid cele Kranjske v enakem merilu in izvršitvi. Vsekako naj se to upošteva pri drugi izdaji. To bi sicer knjižico nekoliko podražilo, predmetu samemu pa veliko koristilo. V drugi izdaji naj se popravi mesto Kostonjeva, ki stoji ob Krki, a ne pod Krko.

Brezdvomno bo to lepo delo tov. Marolta jako pospeševalo domoznanski pouk in čitanje zemljevidov ter s tem neposredno budilo v mladini ljubezen do rodne zemlje, polne krasa, bogate naravnih čuda.

Delo, ki dela avtorju vso čast, toplo priporočamo, posebe še učiteljem, ki naj ga širijo in si tako olajšajo zemljepisni pouk.

A. R.

teljšču v Kopru okrajno učiteljsko skupščino s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednikovo. 2. Biološka metoda pri prirodnopisnem pouku (poročila Lieul Gašo). 3. Sestava vzornega notranjega šolskega reda tega okraja in kako ga priobčiti roditeljem k § 85, šol. in uč. reda (naloga za vse). 4. Volitev stalnega odbora okrajne konference. 5. Volitev dveh članov upravnega odbora okrajne učiteljske knjižnice. 6. Volitev zastopnika učiteljstva v okrajni šol. svet. Po § 20, točka c), dež. zak. z dne 27. julija 1875, št. 18, voli okrajna učiteljska skupščina enega zastopnika v okrajni šol. svet. Po § 1. ministrske naredbe z dne 8. maja 1872 je razdeljena okrajna učiteljska konferenca v dva oddelka, vendar se vse volitve vrše skupno. Odkar obstoja koprski okrajni šol. svet, je imelo vselej italijansko učiteljstvo večino in vselej je ostalo slovaško brez zastopnika. Zadnja leta se je zdatno pomnožilo slovansko šolstvo v okraju in s tem tudi slovansko učiteljstvo. Prišel je čas, da je mogoče, da zmaga slovaški tovariši. Zato je razpravljalo o tej zadevi učiteljstvo, zbrano na obnem zboru „Slov. učit. društva“ z dne 13. maja in določilo svojim kandidatom Ant. Urbančiča, nadučitelja v Boljuncu. Tovarišice in tovariši, od vas je odvisno, ali bo še nadalje slovansko učiteljstvo brez zastopnika v okrajnem šolskem svetu. Ako volite složno postavljenega kandidata, je mogoče, da od te konference dalje ne bo slovansko učiteljstvo brez zastopnika. Tovarišice in tovariši italijanske narodnosti ne morejo zameriti, ker dokler so imeli oni večino, je molčalo slovansko učiteljstvo; poleg tega imajo oni dosti zastopnikov, ki jih jim imenuje deželni odbor. Torej zaprite vsi tovariši in tovarišice, da ne ostane 21. junija nihče doma, tudi oni, ki so na dopustu, naj prav gotovo pridejo. Nadejamo se, da priskoči slovanskemu učiteljstvu na pomoč tudi učiteljstvo na koprskem učiteljšču.

Novo laško šolo zgradi e. kr. šol. svet gradiščanski v Jenkovem pri Rutarjih v zapadnih Brdih. Za slov. šole v svojem okraju ta šolski svet ni tako vnet, v Jenkovem pa postavi novo laško šolo, dasi je taka šola že pri Rutarjih. Ta ljudska šola ima biti nekako nadomestilo za bivšo Legino šolo v Neblem. Gradiščanski šolski svet naj da Slovencem v zapadnih Brdih dosti pouka pa čedna poslopja. ne pa da zida novo nepotrebno laško šolo v Jenkovem!

Deželni šolski svet štajerski je definitivno nastavlil: pri Sv. Andražu v Slov. gor. Marijo Pinteričevo, pri Sv. Lovrencu na Dr. p. Marijo Osenjakovo iz Majšperga, v Majšpergu Marijo Kocmutovo, pri sv. Marku Ludvika Ivanjšiča; nadučitelj Iv. Mohorko je prestavljen iz Št. Janža pri Spod. Dr. na Bianco.

Na vinorejski šoli v Mariboru se bo oddalo jeseni nekaj prostih mest. Prošnje do 15. julija na ravnateljstvo.

V tržaški okolici so bili na lastno prošnjo stalno umirovljeni: učitelj mestne ljud-

ske šole v Rojanu Ivan Vancetta, voditelj mestne ljudske šole v Proseku Josip Koren in voditeljica mestnega otroškega vrta v Rojanu Josipina vdova Petrovič.

Odprite Gogoljevega spomenika v Moskvi se je vršilo v nedeljo ob navzočnosti cesarjevega namestnika in vseh najvišjih ruskih uradov iz Petrograda in drugih mest. Prišlo je tudi nebroj odposlancev iz Avstrije, Francije, Anglije, Švedske in Holandske.

Prvo švedsko umetno-obrtno razstavo, ki bo nudila jasno sliko sedanjega stanja švedske umetne obrti, otvorijo dne 4. rožnika v Stockholmu.

Objava. Ker je tukaj še mnogo dobrega vina po jako nizki ceni ter ga ljudje ne morejo spraviti v denar, prosim tem potom cenj. tovariše, naj blagovolijo opozoriti razne gostilničarje na to objavo ter jim priporočati dolensko vino. Pomagano je tako konsumentom in producentom, saj dobe prvi dobro vino, a drugi vsaj nekaj denarja za nujne stroške. — V tem slučaju naj bi se dotičniki obrnili na Jožefa A m b r o ž i č a, nadučitelja na Čatežu ob Savi, p. Krška vas.

Listnica uredništva.

Konec članka o 40 letnici drž. šol. zakona smo odložili do prihodnjic, namesto tega pa objavljamo danes članek o Hasnerju.

J. M. v N.: Dan nabora morate imeti prosto, ker je to vaša državljanska dolžnost. Takih dni ni treba nadomeščati, ker to ni nikjer sakonito utemeljeno.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 694. Štajersko. 89 1—1

V političnem okraju Celje se za sledeče v II. krajni razred uvrstene ljudske šole razpiše službe učiteljev in učiteljic za stalno nameščenje:

1. na trirazrednici na Dobrni mesto učitelja,
2. na trirazrednici v Ksaverji mesto učiteljice in
3. na petrazrednici v okolici Laškega trga mesto učitelja oziroma učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje se naj postavnem službenim potom vložijo do dne 15. junija 1909 pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Rabite obleko?

Ne pošljite pa denar, ampak pišite samo po vzorce na

trgovsko hišo
R. STERMECKI v Celju,

da se prepričate o čudovito nizkih cenah in velikanski zalogi.

Vzorci franko. 55 26 10

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

30 24—12

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, športnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovšem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izbrano tudi brez poročila.

V zalogi so vedno najmodernejšje danske obleke.

Jako nizke cene. O. Bernatović.

Naročajte in širite naš list!

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov.

10 34—21

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Našim rodbinam priporočamo 12

- Kolinsko cikorijo -

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Špecialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prtji, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovije modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezanine.

Strogo solidno blago.

Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

Kolodvorske ulice št. 8.

23 42—20

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. amerikska tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 36 52 17

Najboljše

orgelj-harmonije

obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR & Komp.,

Kraljevi gradec št. 120 (Češko).

Zaloga: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja e. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba. 6 42—20

V najnem založništvu je izšla:

VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom in dodanim pojasnim zemljepisnim znamenj.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripustil to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1 : 75.000. — Velikost 87 × 60 cm.

Torej ponazorujejo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Cena 1 K.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Izbor učiva se naslanja doslovno na podrobni učni načrt, ki ga je odobril c. kr. deželni šolski svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtem šolskem letu 2-, 3-, 4- in večrazrednih ljudskih šol. Z razpisom vis. c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to delo odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče šte. 4 v Ljubljani Gradišče šte. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118.

Litografija.

Poštna hranilnica št. 76.307.

(5) 52—19